

Viimati uuendatud / Last updated: 21.4.2015

14. rakenduslingvistika kevadkonverents

SÕNA JA GRAMMATIKA

23.-24. aprill 2015, Tallinn

TEESID / ABSTRACTS

EAAL 14th Annual Conference

LEXIS AND GRAMMAR

April 23-24, 2015, Tallinn, Estonia

Sisukord

PLENAAR / KEYNOTE TALK: Language resources, standardization and modern trends in NLP	6
Simon Krek (Jožef Stefan Institute, Artificial Intelligence Laboratory, Slovenia)	
PLENAAR / KEYNOTE TALK: From corpora to learning tools and beyond: Applied Linguistics projects in Slovenia	7
Iztok Kosem (Trojina, Institute for Applied Slovene Studies)	
PLENAAR / KEYNOTE TALK: Suuline süntaks: mittelause mitteliikmed	8
Tiit Hennoste (Tartu Ülikool)	
PLENAAR / KEYNOTE TALK: Rakenduse uurimisest ja uurimuse rakendamise eesti grammatika kirjeldamise ajaloos	9
Annika Viht (Tallinna Ülikool)	
Statistilised meetodid ühendverbide tuvastamisel tekstikorpustest.....	10
Eleri Aedmaa (Tartu Ülikool)	
Kohanime teke, säilimine ja kadu Vergi poolsaare näitel	11
Marit Alas (Eesti Keele Instituut)	
When the dictionary is not compiled from scratch – updating the Dictionary of Contemporary Finnish.....	12
Tarja Heinonen (Institute for the Languages of Finland)	
The Main Communicative Functions of Spontaneous Conversation: Evidence from Syntactically Coded Corpus of Spoken Lithuanian	13
Laura Kamandulyte-Merfeldiene, Ingrida Balciuniene (Vytautas Magnus University)	
Eestikeelse jaatuse grammatikast.....	14
Riina Kasterpalu (Tartu Ülikool)	
Valimisprogrammide keel ja stiil 2015	15
Krista Kerge (Tallinna Ülikool)	
Intensiivsusprefiksoidid grammatiseerumise teel: hiigelpikal, mitte purulühikesel.....	16
Jaana Kotilainen (Tartu Ülikool)	
Eesti kirjakeele arengust: kas kõigepealt oli vahekeel?	17
Helle Metslang, Külli Habicht (Tartu Ülikool)	
Eesti keele sõltuvuspuude pank	18
Kadri Muischnek, Kaili Müürisep, Tiina Puolakainen (Tartu Ülikool)	
Sündmuste tuvastamise probleem loomuliku keele automaattöötlemises	19
Siim Orasmaa (Tartu Ülikool)	
Ilus eestikeelne lause	20
Helin Puksand (Tallinna Ülikool)	
Juhiste esitamine haldusaktides	21
Riina Reinsalu (Tartu Ülikool)	
Ladina terminid ja õigusharidus: erialase sõnavara omandamisest	22
Merike Ristikivi (Tallinna Ülikool)	

14. rakenduslingvistika kevadkonverents 23.-24. aprill 2015

Eesti põhiseaduse lingvistiline analüüs	23
Addi Rull (Tallinna Tehnikaülikool), Tõnu Tamme (Tartu Ülikool), Leo Võhandu (Tallinna Tehnikaülikool)	
Afiksaaladverbidest läbi prosoodia prisma.....	24
Heete Sahkai (Eesti Keele Instituut), Ann Veismann (Tartu Ülikool)	
Kaks võõrkeelt B2-keeletasemel: CertiLingua programmist	25
Tõnu Tender (Haridus- ja Teadusministeerium), Kadri Koreinik (Tartu Ülikool)	
Language contact phenomena in the DRAE (Dictionary of the Royal Spanish Academy)	26
Enrique Lucena Torres (University of Turku)	
Tunnete omadused korpusetekstides	27
Maria Tuulik, Ene Vainik (Eesti Keele Instituut)	
DEMO: Korpusete otsingumootor KORP / Corpus search engine KORP (Språkbanken, Göteborg / Eesti Keeleressursside Keskus).....	28
Neeme Kahusk, Olga Gerassimenko (Tartu Ülikool)	
SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: Divergences in word meanings in texts of mass media in Russian in Estonia and in Russia.....	29
Inna Adamson (Tallinn University)	
SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: Exploring new methods in the investigation of borrowing: recent studies on Dutch Turkish	30
Ad Backus (Tilburg University), Hülya Sahin (Radboud University Nijmegen)	
SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: A comparison of the ideophones of African Portuguese-lexifier creoles.....	31
Angela Bartens (University of Turku)	
SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: Functional expansion of a minority language: the case of Finnish Romani....	32
Kimmo Granqvist (University of Helsinki, Södertörn University)	
SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: English-Estonian code-copying in blogs	33
Helin Kask (Tallinn University)	
SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: “Henry-setä miró y vio un pyörremyrsky”: Nonce Borrowing in Spanish-Finnish bilingual children.	34
Judith Anso Ros (University of Turku)	
SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: Towards a typology of phenomena on the interface of lexicon and morphosyntax	35
Anna Verschik (Tallinn University)	
L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Quantifying perceived cross-linguistic similarity of Estonian and Finnish inflectional morphology	36
Annekatriin Kaivapalu (Tallinn University)	
L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Tuumverbidest eesti B1- ja B2-taseme kirjalikus õppijakeeles	37

14. rakenduslingvistika kevadkonverents 23.-24. aprill 2015

Mare Kitsnik (Tallinna Ülikool)

L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Dynamic Assessment of L2 English Word Derivation Knowledge: Exploring the Teachability of Word Derivation	38
Dmitri Leontjev (University of Jyväskylä)	
L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Some observations of verbs governing adverbials inflected in local cases in texts written by Swedish-speaking learners of Finnish	39
Tuija Määttä (Umeå University)	
L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Measuring complexity: development of locative adverbials in written narration	40
Kirsi Sandberg (University of Tampere)	
L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: The Treatment of Lexical Collocations in EFL Secondary School Coursebooks in Estonia	41
Liljana Skopinskaja, Suliko Liiv, Liina Vassiljev (Tallinna Ülikool)	
L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Towards the L2 Finnish language communicative textbooks: three examples used after 1930	42
Marjut Vehkanen (University of Helsinki)	
LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Acquisition of epistemic marking in Estonian and Russian.....	43
Reili Argus (Tallinn University), Viktoria Kazakovskaja (Russian Academy of Sciences)	
LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Narrative Language in Russian-speaking SLI Children.....	44
Ingrida Balčiūnienė (Vytautas Magnus University)	
LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: An analysis of police interviews with child victims	45
Kristjan Kask (Tallinn University)	
LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Eesti keelt emakeelena omandavate laste (vanuses 6–7 eluaastat) sõnavara sotsiolingvistiline uurimus	46
Andra Kütt (Tallinna Ülikool)	
LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: From pre- and protomorphology to morphology proper in Finnish child language.....	47
Klaus Laalo (Helsinki Collegium for Advanced Studies)	
LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: 3-4-aastaste laste kõne test.....	48
Signe Raudik, Marika Padrik, Merit Hallap (Tartu Ülikool)	
LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Lühiversioon Eesti MacArthur-Bates'i suhtlemise arengu testist: sõnad ja suhtlemisliigutused	49
Astra Schults (Tartu Ülikool)	
LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Varieeruvusest eesti laste kõne arengus ja selle põhjustest	50
Tiia Tulviste (Tartu Ülikool)	

14. rakenduslingvistika kevadkonverents 23.-24. aprill 2015

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Kordused
lapsekeeles ja sisendkeeles 51
Sirli Zupping, Maigi Vija (Tartu Ülikool)

PLENAAR / KEYNOTE TALK: Language resources, standardization and modern trends in NLP

Simon Krek (Jožef Stefan Institute, Artificial Intelligence Laboratory, Slovenia)

The second half of the previous decade was marked with the realisation that language description intended for human users, usually associated with the field of lexicography, is ultimately leaving the paper medium and that emerging technologies allow for a radically different kind of organisation and presentation of language data in the digital medium. On the other hand, the fields of Natural language processing and ICT in general entered into the new era of data mining and information extraction focused on massive amounts of data in various modalities available on the web. These developments are characterised by technologies or initiatives such as Semantic Web, Linked (Open) Data, etc.

Advances in information extraction techniques permit a thorough rethink of traditional methods of language description tasks, and extend to the automatic extraction of example sentences, multi-word expressions, neologisms, definitions, knowledge rich contexts, lexical-semantic relations, word senses, grammatical patterns, and other types of data. At the end of this process one could even conceive a fully Automated Construction of Dictionary Content (ACDC) providing language data for general (human) users interested in lexical behaviour of words, for dictionary makers as a starting point for further processing of the collected material either by traditional lexicographic process or through crowdsourcing platforms, and for Natural Language Processing communities, enhancing semantic lexical databases and similar resources designed for NLP tasks such as word sense disambiguation, etc.

On the other hand, extensive retro-digitization of existing dictionary content, extending over centuries, and its linking through various types of dictionary data, such as definitions, translation equivalents, etymology, etc. offers the possibility of a new kind of diachronic cross-language insight into European cultural heritage. In the talk, the possibility of aggregating these data both on the synchronic multi-modal and diachronic cross-language axis will be explored, forming a pan-European LexiCloud.

PLENAAR / KEYNOTE TALK: From corpora to learning tools and beyond: Applied Linguistics projects in Slovenia

Iztok Kosem (Trojina, Institute for Applied Slovene Studies)

In recent decades, corpora have established themselves in modern linguistics as a key resource in the development of reference works such as dictionaries, grammars and orthographies. Gradually, the use of corpus data has spread to other fields, including language teaching and language learning where corpora have been used both as a resource in materials development as well as a tool used by learners as part of CALL (computer-assisted language learning). While corpora have been for a long time mainly used in English language teaching and learning for a long time, corpus-based learning resources and tools for other languages are now more and more common.

Trojina, Institute for Applied Slovene Studies, is the leading Slovenian institution in the field of applied linguistics, and has in cooperation with other Slovenian institutions developed several corpora and corpus-based tools that are used by language teachers and learners, and conducted various corpus-based studies, e.g. an analysis of language errors of young native speakers, a study of PISA tests, and a study of school textbooks.

In my talk, I will present two recent projects at the institute: Pedagogical grammar, and the language game named Igra besed (Word play).

Pedagogical grammar is a corpus-based learning portal for elementary and secondary school students and draws on the data from three corpora: the Gigafida reference corpus of Slovene, a corpus of Slovene speech, and a corpus of youth writing, which contains annotated errors. Each chapter in the grammar portal focuses on a particular language problem. As a result, each chapter represents a single entity and knowledge about other grammatical problems is not needed. A lot of effort was put into the development of comprehensible explanations: terminology is limited to a minimum, more demanding terms are explained, the language of explanations is very simple. This concept enables the use of the portal in school lessons, and at home. In addition, GDEX tool, originally developed for lexicographic purposes, was used in identifying suitable examples for exercises.

The language game uses the collocational data from word sketches in the Sketch Engine tool, and its aim is to help users both test their language knowledge as well as learn about common collocations of words. I will present the development of the game, its functionality, and initial analysis of the answers provided by the users which provide an interesting insight into the cognitive notion of collocability.

PLENAAR / KEYNOTE TALK: Suuline süntaks: mittelause mitteliikmed

Tiit Hennoste (Tartu Ülikool)

1. Suulist keelt iseloomustavad lineaarsus, kustutamatus ja ajaline surve.
2. Ajaline surve viib selleni, et suuline lause sisaldab süstemaatiliselt nõ hilinenud elemente.
3. Lineaarsus ja kustutamatus viivad selleni, et väljaõeldud suuline lause on mustand, mis sisaldab a) lause algset varianti, b) lause lõppvarianti ja c) lause ümbertegemise abivahendeid, mis on ühtlasi interpreteerimisjuhised kuulajale.
4. Suuline lause ei ole staatiline, vaid protsessuaalne üksus, mida iseloomustavad kolm süntaktilist operatsiooni: projektsioon, laiendus ja tagasivõtt.
5. Kõneleja võib viia lause projekteeritud suunas lõpuni või projekteeritud suunda muuta.
6. Suulise keele olemuslike omaduste, süntaktiliste operatsioonide ja projektsioonisuuna muutuste tulemusel sisaldavad suulised laused süstemaatiliselt nähtusi, mis ei ole kirjeldatavad kirjaliku süntaksi lauseliikmete ja mittelauseliikmete terminites.
7. Need nähtused koonduvad viide rühma:
 - a) mittelauseliikmed, mis ei mahu olevasse mittelauseliikmete definitsioonide (nt hilinenud kiilungid, ümberdefineeritud staatusega sidesõnad lause lõpus);
 - b) ümbertegemise abivahendid (nt üneemid, otsimispartiklid, ümbertegemise algatamise partiklid, lahenduse kommentaarid);
 - c) tagasivõtuga taasaktiveeritud elementide taaskasutused (nt vahetud kordused, kiilungijärgsed kordused);
 - d) taasaktiveeritud ja muudetud elemendid (nt ümbertegemise lahendused, eelteemade ja lõpulaiendite elemendid);
 - e) projektsiooni suuna muutmisega kujunenud elemendid (nt kiilungid, tihvtkonstruktsioonid, lausetüübi muutused).

PLENAAR / KEYNOTE TALK: Rakenduse uurimisest ja uurimuse rakendamisest eesti grammatika kirjeldamise ajaloos

Annika Viht (Tallinna Ülikool)

Enne 1960. aastaid oli enamik eesti grammatikakirjeldusi rakendusliku suunitlusega. Sajandite jooksul jõudsid küll muutuda nii rakenduslikud sihid (kõigepealt hea kirikukeel, siis ühise kirjakeele loomine, seejärel kirjakeele väljaarendamine täisväärtuslikuks kultuurkeeleks; keeleõpetus esialgu sakslastele ja pärast eestlastele) kui ka teoreetilised tugipunktid (17.–18. sajandil ladina-saksa grammatikatradsitsioon, 19. sajandist sugulaskeelte uurimine ja võrdlev-ajalooline keeleteadus). Wiedemanni deskriptiivne süvagrammatika ja Saareste ülevaated kaasaegsest üldkeeleteadusest olid oma ajas erandlikud kirjutised.

1960. aastaist alates keeleteooria mitmekesisus ning moderniseerus: siia jõudsid strukturalism ja generatiivgrammatika, hiljem muudki rahvusvahelise keeleteaduse olulised suunad, nt keeletüpoloogia. Lisandunud või märgatavalt edenenud on ka rakenduslingvistilised alad, sh keeletehnoloogia, keelepoliitika, leksikograafia, keele omandamine ja mitmekeelsus. Põhjalikud teoreetilised ja empiirilised uuringud on toetanud rakenduste väljaarendamist (nt Ülle Viksi ülevaade eesti muutemorfoloogiast on saanud aluseks morfoloogiaanalüsaatoritele, Filosoofi spellerile, ÕSi muuttüübistikule) või on neisse toonud olulisi muutusi (nt Mati Hindi tegeliku vormikasutuse pöördumatuid nihkeid tutvustavad artiklid aitasid jõuda selleni, et mitmes muuttüübis lubati rööpkäänamine või -pööramine).

Osa rakendusi on pälvinud kriitikat, mille kohaselt ei arvesta need keeleteaduse uurimistulemusi, ja vastupidi, n-ö puhast keeleteooriat ja deskriptiivseid käsitlusi on mõnikord peetud võimetuks aitama kaasa rakenduslike eesmärkide saavutamisele.

Kirjandus

- Erelt, Mati 1997. Eesti keele grammatika uurimise minevikust ja olevikust. – Pühendusteos Huno Rätsepale. Tartu, 20–25.
- Kasik, Reet 2011. Stahli mantlipärijad. Eesti keele uurimise lugu. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Õim, Haldur 2000. Eesti keeleteadusliku mõtte areng XX sajandil. – Keel ja Kirjandus 7, 468–479.
- Rätsep, Huno 1987. Eesti keele uurimise *status quo*: lünki ja väljavaateid. – Keel ja Kirjandus 3, 129–135.

Statistilised meetodid ühendverbide tuvastamisel tekstikorpustest

Eleri Aedmaa (Tartu Ülikool)

Püsiühend on kombinatsioon kahest sõnast, mis näitavad tendentsi esineda koos loomuliku keele tekstides (Sinclair 1991: 71). Verbikesksed püsiühendid jagunevad laiendi sõnaliigi alusel verbi ja (afiksaal)adverbi ühenditeks ehk ühendverbideks ning verbi ja noomeni(fraasi) või adpositsioonifraasi ühenditeks (Kaalep, Muischnek 2009: 159). Uurimuses keskendun ühendverbidele, mis Rätsepa (1978) järgi võivad olla kas ainukordsed (nt alla andma) või korrapärased (nt alla minema). Ühendite tuvastamiseks rakendasin sõnadevahelise seose tugevuse mõõdikuid, mis arvutavad igale korpusest leitud sõnapaarile ühe seose tugevuse väärtuse, mis näitab kahe sõna vahelise statistilise seose suurust (Evert 2008: 5).

Uurimuse eesmärk oli välja selgitada, milline väljavalitud statistilistest meetoditest on kõige efektiivsem ühendverbide automaatseks tuvastamiseks ajakirjandustekstidest, ja kirjeldada, kas tulemused sõltuvad tuvastatava ühendverbi liigist.

Eesti keele ühendverbide tuvastamisel osutus kõige paremaks meetodiks t-skoor, kuid tulemused sõltuvad tuvastatava ühendverbi liigist. Ettekandes arutlen, miks on ühendverbide liigitamine keeruline ülesanne, millel põhineb selle uurimuse liigitus ning kuidas liigitamise keerukus mõjutab statistiliste meetodite tulemusi.

Kirjandus

Evert, Stefan 2008. Corpora and collocations. *Corpus Linguistics. An International Handbook 2*, 223–233.

Kaalep, Heiki-Jaan, Kadri Muischnek 2009. Eesti keele püsiühendid arvutilingvistikas: miks ja kuidas. – *Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat 5*, 157–172.

Rätsep, Huno 1978. *Eesti keele lihtlausete tüübid*. Tallinn: Valgus.

Sinclair, John 1991. *Corpus, concordance, collocation*. Oxford: Oxford University Press.

Kohanime teke, säilimine ja kadu Vergi poolsaare näitel

Marit Alas (Eesti Keele Instituut)

Kohanimed võivad püsida samasugusena pikka aega, kuid muutused nii eluviisis ja ühiskonnas kui ka muutused looduses võivad viia kohanime muutumiseni. Vajadus kohanime järele on sõltuvuses inimeste vajadusest suhelda ja mingeid kohti teistest eristada, ning vaid need nimed jäävad alles, mida on inimestel vaja. Ettekandes vaadeldakse, mis ulatuses, kuidas ja miks on kohanimed Vergi poolsaarel viimase sajandi jooksul säilinud, lisandunud, hävinud või vahetunud. Töö aluseks olev sotsio-onomastiline lähenemine uurib nime kasutust ja selle varieerumist, võttes arvesse ka ühiskondlikku tausta ja asukohta, kus nimesid kasutatakse (Ainiala jt 2012: 56, 110). Kohanime muutust saab uurida vaid varasemate nimekogude olemasolu korral. Oluline on seejuures monoreferentsus, mis tähendab, et geograafiline asukoht peab olema nime referendil sama, mis aga ei tähenda, et koha iseloom või kasutus ei võiks olla muutunud. Kõrvutades Eesti Keele Instituudis peamiselt 20. sajandi teisest poolest olevat materjali tänapäevase uue koguga, saab välja tuua, et loodusnimed on viljelusnimedest püsivamad, ehkki tendents on nime üldise vähenemise suunas.

Kirjandus

Ainiala, Terhi, Minna Saarelma, Paula Sjöbolm 2012. Names in Focus. An Introduction to Finnish Onomastics. Helsinki: Finnish Literature Society.

When the dictionary is not compiled from scratch – updating the Dictionary of Contemporary Finnish

Tarja Heinonen (Institute for the Languages of Finland)

As Sue Atkins and Michael Rundell put it in their guide to lexicography, "All dictionaries are incomplete, and come under the heading 'work in progress'" (Atkins & Rundell 2008: 2). This applies especially to dictionaries that are regularly updated.

Kielitoimiston sanakirja 'Dictionary of Contemporary Finnish' is such a dictionary. It traces back to an older dictionary Nykysuomen sanakirja 'Dictionary of Modern Finnish', which was published over 50 years ago. Nykysuomen sanakirja with its ca. 200,000 headwords was reduced to half of its size and updated as Suomen kielen perussanakirja 'Basic Dictionary of Modern Finnish' in the early 1990's. Since this edition, the editorial staff has worked on essentially the same dictionary. The first electronic version was published on a CD-ROM in 1997, and the name of the dictionary was changed into Kielitoimiston sanakirja (KS) for the 2004 edition.

The present paper describes how the editors of KS edit and update KS. In this context, a recent paper by Trap-Jensen et al. (2014) becomes relevant. They looked for means to keep a pre-existing corpus-based dictionary updated. In particular, they studied how corpus, search log files and user feedback can help in headword selection. They observed that editors still have an important role, especially with less frequent words. In our view, the involvement of an editor is even more important for other kinds of updates.

References

- Atkins, B. T. S. & M. Rundell 2008. *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford: Oxford University Press.
- Trap-Jensen, L., H. Lorentzen & N. H. Sørensen 2014. An odd couple – Corpus frequency and look-up frequency: what relationship? *Slovenščina 2.0*, 2 (2): 94–113.
http://www.trojina.org/slovenscina2.0/arhiv/2014/2/Slo2.0_2014_2_07.pdf

The Main Communicative Functions of Spontaneous Conversation: Evidence from Syntactically Coded Corpus of Spoken Lithuanian

Laura Kamandulyte-Merfeldiene, Ingrida Balciuniene (Vytautas Magnus University)

Corpus-based researches of spoken Lithuanian started at the end of 20th century, together with a development of modern technical basis and special software necessary for the automatic linguistic analysis. In 2006, a development of the Corpus of Spoken Lithuanian started; today the freely available corpus of spoken language consists of almost 250.000 grammatically annotated words¹.

The main aim of the talk is to present results of a pilot study based on automatic syntactic analysis. Particular attention will be paid to the communicative functions of spontaneous private conversation and their relation with different social factors, such as gender, age, and socio-economic status.

¹ The development and morphological annotation of the Corpus was supported by the Lithuanian State Science and Studies Foundation (2006). The syntactic annotation is supported by a grant No. LIT-9-11 from the Research Council of Lithuania (2015).

Eestikeelse jaatuse grammatikast

Riina Kasterpalu (Tartu Ülikool)

Eesti keeles on põhjalikult uuritud eitust (Sang 1983), jaatusest on siiani vähe teadmisi. Eesti keele grammatika näitelausetes esineb ainult partikkel jah, mis esineb EKG järgi: 1) jaatusvormelina, 2) väitlauselist jaatavat vastust rõhutava partiklina ning 3) situatsiooni tähistavasse väitlausesse kiildunud jaatusvormelina (EKG II 1993: 168–169). Eesti keele lauseõpetuses on eituspartiklist alapeatükk (Erelt 2013: 154), jaatusest on lugeda, et „jaatust märkivad rõhumäärsõnad võivad esineda üksnes vastuses küsimusele. Nt Kas sa täna kinno lähed? – Jah. / Jaa.“ (Erelt 2013: 150).

Tegelikus suhtluses leidub partikleid jah ning jaa pealtnäha sarnastes positsioonides, kus nende abil sooritatakse erinevaid suhtlustegevusi. Ettekanne vastab järgnevatele küsimustele: 1) mille poolest sarnanevad ja/või erinevad partiklid jah ning jaa?; 2) mis tingib valiku partikli jah või jaa kasuks?; 3) kas partiklid jah ning jaa on mõlemad nn täieõiguslikud dialoogipartiklid või on üks teise „häälduslik variant“?; 4) mis tingimustel valitakse pealtnäha sarnases järjendis partikkel jah või jaa?; 5) kas jaajaa on üksiesineva jaa „tugevam variant“?

Analüüs põhineb 540 TÜ suulise keele korpusest pärineval telefonikõnel. Analüüsimeetodina on rakendatud vestlusanalüüsi ja suhtluslingvistikat. Partiklite foneetiliseks analüüsimiseks on kasutatud programmi Praat.

Kirjandus

- EKG II = M. Erelt, R. Kasik, H. Metslang, H. Rajandi, K. Ross, H. Saari, K. Tael, S. Vare 1993. Eesti keele grammatika II: Süntaks. Tallinn: ETA Keele ja Kirjanduse Instituut.
- Erelt, Mati 2013. Eesti keele lauseõpetus: Sissejuhatus. Öeldis. Tartu Ülikooli eesti keele osakonna preprintid 4. Tartu: Tartu Ülikool.
- Sang, Joel 1983. Eitus eesti keeles. ENSV TA Keele ja Kirjanduse Instituut. Tallinn: Valgus.

Valimisprogrammide keel ja stiil 2015

Krista Kerge (Tallinna Ülikool)

Erakonna programm Riigikogu valimisteks on valimiskampaania osa ja valimiskampaania on silmnähtavalt muutunud reklaamikampaaniaks. Ühelt poolt on programm rühma inimeste ideoloogilist kreedot valimisperioodi tegevuskavaga siduv dokument, mis kätkeb endas maailmavaatega seotud valimislubadusi. Teiselt poolt on programm alati valimisreklaam – rühm ühiskonnateadlasi on näidanud, missugusel määral on kümne maa 42 valitsuse tegelik valimisjärgne poliitika seotud valimislubadustega, mille realiseerimist hakkavad paratamatult mõjutama koalitsiooni kuulujate rohkem või vähem haakumatud eelistused (Thomson jt 2012). See aga lubab juba ette kaaluda lubadusi reklaamiga sarnastel alustel.

Eesti valimisprogramme kui tekste on varem uurinud nt Kristjan Rääk (2001, 2002) ja Anne Annus (2013).

Ettekande taustal olen uurinud Eesti erakondade programme 2015. a Riigikogu valimiste eel, keskendudes just nende suurima reklaamifunktsiooniga osale – sissejuhatusesele, mis võtab üldjoontes kokku peamised tegevussuunad ja ideaalid, sisaldades ka põhilubadusi, ning millel on tõenäoliselt enam lugejaid kui kümnetesse lehekülgedesse ulatuval tekstil tervikuna.

Otsin vastust kahele küsimusele: (1) mis eristab valimisprogrammi kui žanrit varem uuritud žanrite taustal (vt nt Kerge, Pajupuu 2010) ja kas seda liiki tekst on aja jooksul muutunud lihtsamaks ja reklaamilikumaks (vrd Rääk 2002, Annus 2013); (2) kas valimisprogrammide emotsionaalne toon ning keele- ja stiilieelistused eristavad erakondi aastal 2015 ja mille poolest. Tekstianalüüsi meetodina kasutatakse nii lingvistilist kui ka suunatud sisuanalüüsi, otsides viimasega hinnangukategooriaid (Martin, White 2005).

Kirjandus

- Annus, Anne (2013). Poliitilise reklaamteksti olemus ja analüüs. Bakalaureusetöö. (Käsikiri TLÜ EKKI-s). Tallinna Ülikool.
- Kerge, Krista; Pajupuu, Hille (2010). Text-types in speech technology and language teaching. – Bueno Alonso, Jorge L., Dolores Gonzalez Alvarez, Ursula Kirsten Torrado, Ana E. Martinez Insua, etc. (eds.). *Analizar datos > Describir variación / Analysing data > Describing variation*. (380–390). Vigo: Universidad de Vigo (Servizo de Publicacións).
- Martin, James R.; Peter R. White (2005). *The Language of Evaluation: Appraisal in English*. London, New York: Palgrave Macmillan.
- Rääk, Kristjan (2001). Poliitiliste programmide keelest. Bakalaureusetöö. (Käsikiri TLÜ EKKI-s). Tallinna Pedagoogikaülikool.
- Thomson, Robert; Royed, Terry; Naurin, Elin; Artes, Joaquin; Ferguson, Mark J.; Kostadinova, Petia; Moury, Catherine (2012). *The Program-to-Policy Linkage: A comparative study of election pledges and government policies in ten countries*. (American Political Science Association 2012 Annual Meeting paper.) – WWW: Social Science Research Network. <http://ssrn.com/abstract=2106482> (vaadatud 20.03.2015).

Intensiivsusprefiksoidid grammatiseerumise teel: hiigelpikal, mitte purulühikesel

Jaana Kotilainen (Tartu Ülikool)

Oma põhisõna intensiivistavad eesosised paiknevad tänapäeva eesti keeles tüvisõnade ja prefiksite üleminekualal. See rühm koosneb nii täiesti leksikaliseerunud (nt *võnnuvõõras*) kui ka enam-vähem grammatiseerunud keelenditest (nt *tulikuum*, *tuliaus*). Grammatiseeruma kalduvaid eesosiseid nimetame intensiivsusprefiksoidideks. Ettekanne kõrvutab mõningaid eesti keele intensiivsusprefiksoide nende grammatiseerumise aspektist: näiteks on *hirm-* väga laialdaste kasutusvõimalustega, samas muidu väga produktiivne *puru-* ei liitu mõõduadjektiividele. Analüüsis võrreldakse intensiivsusprefiksoidide liitumist erinevatele põhisõnadele (eriti adjektiividele) eesti kirjakeele korpuses ning uuemas ainestikus (etTenTen, Google'i otsing) selgitamaks, kas ja kuivõrd on nende kasutus semantiliselt või muudel põhjustel piiratud. Arvestades nihkeid keelendite tähenduses, grammatilises käitumises ja produktiivsuses, määratakse nende omavaheline järjestus grammatiseerumise määra vaatenurgast.

Kirjandus

- Booij, Geert 2010. Construction morphology. Oxford: Oxford University Press.
- Dixon, R.M.W. 2004. Adjective classes in typological perspective. – Adjective classes: a cross-linguistic typology. Eds. R. M. W. Dixon, A. Y. Aikhenvald. Explorations in linguistic typology 1. Oxford: Oxford University Press, 1–49.
- Heine, Bernd 1993. Auxiliaries: cognitive forces and grammaticalization. New York, Oxford: Oxford University Press.
- Kasik, Reet 2013. Komplekssete sõnade struktuur. Tartu ülikooli eesti keele osakonna preprintid 3. Tartu.
- Sigurd, Bengt 1983. Om jätte-, kalas- och andra förstärkningsprefix. – Språkvård 2. Stockholm: Svenska språknämnden, 7–16.

Eesti kirjakeele arengust: kas kõigepealt oli vahekeel?

Helle Metslang, Külli Habicht (Tartu Ülikool)

Eesti kirjakeele arendajad 16.–19. sajandil olid muukeelsed haritlased, kelle emakeeleks oli peamiselt alamsaksa, ülemsaksa või baltisaksa keel. Peamiselt usutekste eesti keelde tõlkides tuli neil luua keelekuju, mis oleks ühelt poolt sakslastest usutegelaste jaoks võimalikult reeglipäraselt omandatav ja kasutatav, teisalt aga ka eestlastele arusaadav. Sellist keelekuju luues tugineti seoste tekitamisele oma emakeele (saksa keele) ja sihtkeele (eesti keele) vahel. Ühiskonna muukeelse ülemkihi arendatud tõlkeline keelekuju oli toleaeegses ühiskonnas prestiižne eesti keele register, mille baasil toimus alates 19. sajandi keskpaigast eesti kirjakeele standardiseerimine emakeelsete keelearendajate poolt ja kujunes eesti ühiskeel.

Vaatleme ettekandes korpuste põhjal eri perioodide eesti kirjakeelt vahekeele vaatenurgast, otsides analüüsitavas keelematerjalis vahekeelele omaseid jooni. Võrdleme 17.-18. sajandi kirjakeelt ka tänapäevaste saksa taustaga eesti keele õppijate õppijakeelega. Uurimuse hüpoteesiks on, et vana kirjakeel on käsitatav omamoodi vahekeelena ja et 19.-20. sajandil on enamik vahekeele joontest kadunud.

Kirjandus

Davies, Alan 1989, Is International English an Interlanguage? – *Tesol Quarterly*, Vol. 23, No. 3, September 1989

Makoni, Sinfree, Alastair Pennycook 2007. *Disinventing and Reconstituting Languages*. – M. Sinfree, A. Pennycook (eds.), *Disinventing and Reconstituting Languages. (Bilingual Education and Bilingualism.)* Clevedon/Buffalo/Toronto: Multilingual Matters LTD, 1–41.

Schlotthauer, Susan 2010. *Kontaktinduzierter Sprachwandel im Bereich der estnischen Verbrenktion? Teil I: Verbkomplemente in Form kasusmarkierter Nominalphrasen*. – *SKY Journal of Linguistics* 23, 265–300.

Eesti keele sõltuvuspuude pank

Kadri Muischnek, Kaili Mürisep, Tiina Puolakainen (Tartu Ülikool)

Ettekandes tutvustatakse uut keeleressurssi – eesti keele sõltuvuspuude panka ning antakse ülevaade selle märgenduspõhimõtetest.

2014. aasta lõpul valmis eesti keele sõltuvuspuude panga esimene ühtlustatud ja kasutusvalmis versioon (n-ö versioon 1.0). Selle sõltuvussüntaktiliselt märgendatud korpuse suurus on 400 000 sõna (tekstisõna), mis jaguneb ajakirjanduse, ilukirjanduse ja teaduse tekstiklasside vahel. Korpus on vabalt allalaaditav.

Sõltuvuspuude panga märgendamisel on kasutatud kitsenduste grammatika sõltuvussüntaktilise parseri märgendeid ja märgendusskeemi. Need põhinevad kitsenduste grammatika pindsüntaktilise analüsaatori märgenditel, mis omakorda põhinevad EKG süntaksikõitel. Tekstid on esmalt analüüsitud reeglipõhise, kitsenduste grammatikal põhineva sõltuvussüntaktilise analüsaatoriga; automaatselt analüüsitud faile on parandatud käsitsi; iga teksti on sõltumatult märgendanud kaks inimest, kolmas on võrrelnud versioone ja ühtlustanud.

Sõltuvussüntaktilise analüüsi puhul esitatakse kogu lausestruktuur kahe sõnavormi vaheliste ebasümmeetrilise suhtena (ülemus-alluv), sellel suhtel võib olla nimi (süntaktiline funktsioon). Lausestruktuuri esitamisel mitteterminaalseid sümboleid ei kasutata, st sõltuvussuhted on sõnade vahel, vahesõlmi (fraase, moodustajaid) ei moodustata. Ühel sõnal võib olla mitu alluvat, aga ainult üks ülemus.

Keeleteaduses tuntakse mitmeid sõltuvussüntaksil põhinevaid süntaksiteooriaid, arvutilingvistikas on, vähemalt hetkel domineeriv nn atoreetiline sõltuvussüntaktiline lähenemine.

Tegemist on sõltuvuspuude panga esimese versiooniga, mis ilmselt sisaldab veel vigu ja ebaühtlusi. Lähemad tulevikuplaanid on seotud märgenduse kvaliteedi kontrollimise ja vajadusel parandamisega.

Sündmuste tuvastamise probleem loomuliku keele automaattöötuses

Siiim Orasmaa (Tartu Ülikool)

Mitmete praktiliste keeletehnoloogia rakenduste (nt automaatse küsimustele vastamise ja sisukokkuvõtete tegemise) kirjeldamisel ja kavandamisel on hea kasutada mõistet „sündmus” viitamaks (teatud määral) terviklikule infoüksusele, mis koondab endas vastuseid nt küsimustele: kes tegi mida, kus ja millal? Info ekstraheerimise kontekstis ongi käsitletud sündmuste tuvastamist kui eraldiseisvat keele automaatanalüüsi etappi, mis, sarnaselt nimeüksuste tuvastamisele (ingl named entity recognition), peaks olema teostatav ka valdkondadeüleselt ning pakkuma tuge keerulisemate rakenduste loomisel (Saurí jt 2005).

Vaatamata mitmetele sündmuste tuvastamisega seotud praktilistele ülesandepüstitustele ning korpusemärgendamise eksperimentidele, on mõiste „sündmus” lingvistiline määratlemine jätkuvalt keeruline – predikaatide (verbide, nimisõnade) ja nende kasutuskontekstide puhul võib välja tuua erinevaid „sündmuslikkust” mõjutavaid omadusi (Monahan & Brunson 2014).

Ettekandes antakse ülevaade senistest lähenemistest sündmuste automaatse tuvastamise probleemile: sündmuste modelleerimisest (dokumendi-, lihtlause- ja predikaaditasemel sündmus-mudelitest), argumentstruktuuri rollist sündmusanalüüsis ning sündmuste samaviitelisuse lahendamisest. Eesmärgiks on määratleda valdkondadeülese ja laia hõlmavusega automaatse sündmusanalüüsi teoreetilised alused.

Kirjandus

- Monahan, S., Brunson, M. (2014). Qualities of Eventiveness. Association for Computational Linguistics 2014, 59.
- Saurí, R., Knippen, R., Verhagen, M., & Pustejovsky, J. (2005). Evita: a robust event recognizer for QA systems. – Association for Computational Linguistics 2005, 700–707.

Ilus eestikeelne lause

Helin Puksand (Tallinna Ülikool)

Tänavuaastase emakeeleolümpiaadi teemaks oli „Ilus eestikeelne lause”. Miks sai valitud just see teema? Lauseteema seob endas nii sõnavara kui teksti, lause on oluline suhtluses, vead lausetasandil aga hägustavad või isegi muudavad kogu sõnumi sisu. Olümpiaadi teema kaudu suunatakse õpilasi kasutama selgeid, toortõlkest ja bürokraatiakeelest puhtaid lauseid, pöörama tähelepanu asjaolule, et võõrkeelest sõnu laenates saab keelt rikastada, kuid võõrapäraste lausemudelite, fraaside ja sõnajärje jäljendamine teeb keele hoopis kohmakaks ja arusaamatuks. Emakeeleolümpiaadil Tallinna Ülikoolis osales üle kogu Eesti 80 õpilast, kes võistlesid kolmes vanuserühmas. Ettekandes analüüsitakse emakeeleolümpiaadi ülesandeid ja olümpiaadil osalenud õpilaste emakeeleoskust.

Juhiste esitamine haldusaktides

Riina Reinsalu (Tartu Ülikool)

Žanriteooria kohaselt määrab teksti olemuse selle kommunikatiivne eesmärk (Swales 2004) või eesmärkide kogum (Bhatia 1993). Eesmärgi saavutamiseks valitakse sobiv strateegia, mis hõlmab nii struktuuri- kui ka keelevalikuid. Valikute tegemisel ei ole keelekasutaja kunagi päris vaba, vaid ta lähtub suuremal või vähemal määral varasemate tekstide eeskujust ehk žanri- ja laiemalt kultuuritavadest.

Tavakohastatuse poolest paistavad silma haldusaktid, mida siinses ettekandes esindavad korraldused, otsused ja käskkirjad. Kuna nende loomisel kasutatakse ühe tekstistrateegilise võttena instruktiivset tekstitüüpi, on nende eesmärk mõjutada juhiste kaudu inimeste tegevust. Žanrianalüüsi seisukohast pakub huvi, kuidas seda tehakse, sh mis sõnastusmalle ja lausestruktuure kasutatakse. Mängu tulevad ka võimusuhted, sest korraldus, otsus ja käsk eeldavad nii adressandi kui ka adressaadi olemasolu ning nende vastastikust suhtlust.

Analüüsist ilmneb, et korraldused, otsused ja käskkirjad on standardse ülesehitusega. Tekstiliigilised erinevused ilmnevad aktide sisuosast, avaldudes juhiste esitamise viisis. Haldusaktides esitatakse juhiseid da-infinitiivi tarindite kujul, sageli lisatakse need deklaratiivse kõneteo koosseisu (nt X annab korralduse, otsustab + da-infinitiivi tarind). See seab korralduse andja, otsustaja ja käskija tugevale võimupositsioonile.

Kirjandus

- Bhatia, Vijay Kumar 1993. *Analysing genre: language use in professional settings*. New York: Longman.
- Swales, John 2004. *Research genres: exploration and application*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ladina terminid ja õigusharidus: erialase sõnavara omandamisest

Merike Ristikivi (Tallinna Ülikool)

Mandri-Euroopa õigus on arenenud ladina keele baasil ning lähtub Rooma õigusel põhinevast mõistete süsteemist. Ladina keel on olnud tihedas ajaloolises seoses Euroopa õiguse arenguga, peamine hulk õigusteaduse alasest kirjandusest, aga ka õigusaktid on koostatud möödunud sajandite jooksul ladina keeles. Ehkki 21. sajandil ei ole ladina keel enam aktiivne õigus- ja teaduskeel, on säilinud tema tähtsus Euroopas juristide kommunikatsioonivahendina eelkõige erialaste terminite näol. Ettekanne keskendub eesti õiguskeeles esinevatele ladina terminitele ja analüüsib, kuidas omandatakse erialane sõnavara? Seejuures võetakse vaatluse alla raskused, mis tekivad ladina keele ja terminoloogia õppimisel eesti keeletausta arvestades.

Kirjandus

- Bhatia, Vijay K. 2002. A Generic View of Academic Discourse. – Academic Discourse. John Flowerdew (ed.). London: Longman.
- Halliday, Michael A. K. 2004. The Language of Science. London, New York: Continuum.
- Oksaar, Els 1999. Kõnekeel, erialakeel, õiguskeel. – Juridica 4, 199–207.
- Ristikivi, Merike 2008. Ladina õigusterminite vormilisest ja sisulisest korrektsusest. – Eesti Rakenduslingvistika Ühingu Aastaraamat 4. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 157–170.
- Ristikivi, Merike 2009. Ladina keel juristidele. 4. tr. Tallinn: Juura.

Eesti põhiseaduse lingvistiline analüüs

Addi Rull (Tallinna Tehnikaülikool), Tõnu Tamme (Tartu Ülikool), Leo Võhandu (Tallinna Tehnikaülikool)

Analüüsime põhiseaduse teksti vähendamise võimalusi. Selleks jaotame põhiseaduse normid kolme kategooriasse, milleks on põhiõigused ja vabadused (§§ 8-55), põhiseaduse printsiibid (§§1-7) ja ülejäänud normid. Praktikas leiavad enim kasutust põhiõigused ja printsiibid. Lingvistiliseks analüüsiks oleme valinud põhiõigused ja vabadused, mille struktuuri oleme jaotanud omakorda kaheks: väärtusteks ja nende kitsendusteks. Seeläbi esitame põhiõigusi kahes astmes. Võrdleme statistiliselt mõlemat põhiõiguse taset teiste seadustega ja mõõdame nende vahelist lingvistilist sarnasust. Tulemuseks on see, et väärtuste tase ennustab teisi seaduseid paremini kui kitsenduste tase, mis ütleb seda, et seadused on rohkem sarnased esimese astmega. Esimese taseme mõju seadustele on statistiliselt suurem. Väärtuste tase moodustab 12% ja kitsenduste osa 20% põhiseaduse tekstist. Meie hinnangul oleks võimalik formaalselt vähendada põhiseaduse teksti 20%, jättes välja kitsendused. Kaasaegne põhiõiguste tõlgendamise teooria toetab mõtet, et põhiõigustes tegelikke kitsendusi ei ole, vaid need on lahti kirjutatud seadustes ja teistes normatiivaktides. Võib arvata, et kitsendused on vajalikud väärtuste paremaks mõistmiseks.

Kirjandus

Alexy, R.. Põhiõigused Eesti põhiseaduses. *Juridica* 2001, 31–48.

Kask, O. jt. Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne 2012, II peatükk.

<http://www.pohiseadus.ee/ptk-2/>

Mosteller, F.. Association and Estimation in Contingency Tables. *Journal of the American Statistical Association* 63, No. 321 (1968), 1–28.

Ruiz, B. Privacy in Telecommunication. Kluwer, 1997, 92–100.

Afiksaaladverbidest läbi prosoodia prisma

Heete Sahkai (Eesti Keele Instituut), Ann Veismann (Tartu Ülikool)

Afiksaaladverbid on eesti keeles liik sõnu, mis valmistab peavalu nii teoreetiliselt kui rakenduslikult. Teoreetiliselt on küsimus selles, kas kõiki verbi ja afiksaaladverbi ühendeid tuleks pidada ühendverbideks (Erelt 2013: 62) või tuleks läbipaistvaid ühendeid pidada verbist ja laiendist koosnevateks fraasideks (Rätsep 1978: 28-29). Viimasele küsimusele vastamist raskendab see, et erinevalt näiteks inglise või saksa keelest ei ole eesti keele puhul leitud selgeid süntaktilisi teste, mis eristaksid ühendverbi osaks olevaid partikleid laienditest. Oma ettekandes tutvustame uurimust, mis püüab läheneda verbi ja afiksaaladverbi ühendi staatuse küsimusele läbi prosoodia prisma. Tõestame kõigepealt, et eesti keeles on predikaadid prosoodiliselt tuvastatavad, täpsemalt, et eesti keeles kehtib seaduspära, mille kohaselt koos argumendiga fookuses olev predikaat on rõhutu (vrd nt Gussenhoven 1992). Seejärel testime, milline on selles valguses perifrastiliste ajavormide ning rohkem ja vähem kompositsiooniliste ja konventsionaliseerunud verbi ja afiksaaladverbi ühendite prosoodia. Eesmärk on vastata küsimustele, kas liitpredikaadid käituvad prosoodiliselt samamoodi nagu liitpredikaadid ning kas eri tüüpi ühendverbide vahel on prosoodilisi erinevusi, mille põhjal võiks järeldada, et neil on erinev grammatiline/leksikaalne staatus.

Kaks võõrkeelt B2-keeletasemel: CertiLingua programmist

Tõnu Tender (Haridus- ja Teadusministeerium), Kadri Koreinik (Tartu Ülikool)

Ettekande eesmärk on avada plurilingvismi e isiku mitmekeelsuse tähendus (see ei ole kakskeelsus ega polüglotism) ja tutvustada Eestis rakendatavat mitmekeelsuse edendamise meetet.

Eestis on tavaks õppida kohustuslikult vähemalt kahte võõrkeelt. Gümnaasiumi lõpetaja peab oskama kahte võõrkeelt iseseisva keelekasutaja e B-tasemel. Kas nõuded ja tegelik keeleoskus langevad kokku? Eesti kuulub riikide rühma, mille tulemused on head I, mitte II õpitavas võõrkeeles. Viimasele ei ole pühendatud piisavalt õppeaega või ei ole õpetamine efektiivne.

Kuidas edendada ja tunnustada kahe võõrkeele oskust? Alates 2014. a kevadest on võõrkeele riigieksam kohustuslik. Soovijatel on võimalus teha ka kaks võõrkeele eksamit. Eesti on alates 2014. a sügisest CertiLingua (CL) programmi võrgustiku liige. Programm on alguse saanud Saksamaalt, võrgustikku kuulus 2014. a-l 21 liiget. CL sertifikaadiga tunnustatakse neid akrediteeritud gümnaasiumide/kutseõppeasutuste lõpetajaid, kes saavutavad kahes võõrkeeles B2-keeleoskustaseme.

CL kooliks pürgiv õppeasutus peab tagama keelehariduse kvaliteedi, kooli õppekava peab vastama CL põhimõtetele ja nõuetele, koolis peavad töötama kvalifitseeritud õpetajad. Kooli õppekava peab sisaldama lõimitud aine- ja keeleõpet (LAK). LAK-kursuste valik on vaba, kuid kursuste maht määratletud. Õpilased peavad vahetult osalema rahvusvahelises projektis: kool peab õpilasele selleks võimalusi pakkuma. Kool peab tagama Euroopa pädevuste saavutamise, võimaldama kasutada Europassi ja Euroopa keelemapi põhimõtteid. Esimesel korral antakse koolile akrediteering kolmeks aastaks ning järgmisel korral viieks aastaks.

2008. a oli Euroopas 55 CL kooli, 2014 oli neid 287. CL sertifikaate väljastati 2008. a 241, 2014 – 633. Eesti alustab programmi kolme „tavalise“ gümnaasiumiga.

Language contact phenomena in the DRAE (Dictionary of the Royal Spanish Academy)

Enrique Lucena Torres (University of Turku)

In this poster - which is based on my PhD research - I shall examine, in addition to the previous editions, the latest one, i.e., the 23rd edition, of the Dictionary of the Royal Spanish Academy. Hispanist colleagues from the Americas have pointed out the shortcomings of the DRAE over a long period of time (cf. Richard 2006; Paffey 2012). This is most understandable given the traditional bias of the Royal Academy towards lexical items used in and regionalisms presumably specific of Spain.

My research focuses on the lexicographic challenges - and the outright shortcomings - of the DRAE from the point of view of Andalusian Spanish. For instance, items listed as specific of a particular region of Andalusia are widely used in Cuba and other Caribbean varieties of Spanish, a lexical item listed as an Americanism of Portuguese origin is common to all of (Western) Andalusia, etc.

Considering, among other things, that the distinction between a language and a dialect is, above all, a political one (cf. multiple undocumented quotes, last but not least by Max Weinreich), the mentioned distinction fades out to an extent which enables us to reconsider so-called dialect borrowing on a par with borrowing from one language to another. In my research I have been able to point out multiple cases of such borrowing as well as borrowing between distinct word categories which meet the case of borrowing on the lexicon-morphosyntax interface.

References

Paffey, Darren (2012). *Language Ideologies and the Globalization of 'Standard' Spanish*. London, UK/New York, NY: Bloomsbury.

Richard, Renaud (2006). *Diccionario de hispanoamericanismos no recogidos por la Real Academia*. Madrid: Cátedra.

Tunnete omadused korpusetekstides

Maria Tuulik, Ene Vainik (Eesti Keele Instituut)

Vaatame Eesti Ühendkorpuse põhjal tarkvaraga Sketch Engine (Kilgarriff jt 2004), millised omadussõnad esinevad tundenimetuste (nagu *viha*, *kurbus*, *hirm*, *igatsus* jne) naabruses. Töö rakenduslik eesmärk on selgitada tunnetega seonduvate omadussõnade semantikat ja sealhulgas süstemaatilist polüseemiat eesti keele kollokatsioonisõnastiku tarbeks (ilmub 2018). Adjektiivide tähendusnihete uurimiseks vaadeldakse adjektiivide ja substantiivide kollokatsioonipaare. Margit Langemets (2010: 252) toob välja, et süstemaatilise polüseemia malle kodeerides on võimalik ühtlustada semantilise info esitust keelevaras ja näidata tähenduste vahelisi loogilisi seoseid.

Teoreetilise poole pealt lubab (Osgood jt 1975) ennustada, et mistahes nähtusi iseloomustavad omadused koonduvad kolme põhilise faktori alla (hinnang, aktiivsus ja tugevus). Tundesõnade naabrussuhted näitavad, et hinnangu ja aktivatsiooni roll jääb tagasihoidlikuks ja suur osa iseloomustustest kirjeldavad tunde intensiivsust, sh mitmel viisil metafoorselt (maht, kestus, temperatuur jne). Olukorda, et peaaegu puuduvad hinnangut ja aktiivsust/aktivatsiooni osutuvad omadused, võib seletada sellega, et need dimensioonid sisalduvad emotsiooninimetuste semantikas implitsiitselt niigi (Russell jt 1989).

Kirjandus

- Kilgarriff, Adam, Pavel Rychly, Pavel Smrž, and David Tugwell (2004) "The Sketch Engine". Proceedings of the 11th EURALEX International Congress (Lorient, 6–10 July 2004), 105–117. Lorient: Université de Bretagne-Sud.
- Langemets, Margit 2010. Nimisõna süstemaatiline polüseemia eesti keeles ja selle esitus keelevaras. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Osgood C. E., Suci G. J. Tannenbaum, P. H. 1975. The Measurement of Meaning University of Illinois Press, Urbana and Chicago.
- Russell, J. A., Lewicka, M., & Niit, T. (1989). A cross-cultural study of a circumflex model of affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(5), 848–856.
- Stefanowitsch, Anatol. 2007. Words and their metaphors: A corpus-based approach. – *Corpus-Based Approaches to Metaphor and Metonymy*. Toim A. Stefanowitsch, S. Th. Gries. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 63–105.

DEMO: Korpuste otsingumootor KORP / Corpus search engine KORP (Språkbanken, Göteborg / Eesti Keeleressursside Keskus)

Neeme Kahusk, Olga Gerassimenko (Tartu Ülikool)

KORP on Rootsis, Göteborgi Keelepangas (*Språkbanken*) väljatöötatud ja Eesti Keeleressursside Keskuses arendatav keelekorpuse otsingumootor ehk veebipõhine tööriist, millega saab teha päringuid keelekorpustest. Otsingutulemusi väljastab Korp konkordantsidena: otsisõna(d) tekstis esinemise kujul pluss lausekontekst.

Korpi eeliseks on see, et otsingut saab korraga teha mitmest (ka erineval tasemel märgendatud) korpusest ja võrrelda nende korpuste statistikat. Saab võrrelda eestikeelsete korpuste otsingutulemusi teiste Põhjamaade keelekorpustega, mis on Korpi formaadis olemas.

Praegu on eestikeelses Korpis kasutusel eesti keele morfoloogiliselt ühestatud korpus, mis koosneb ilukirjandus-, ajakirjandus-, info- ja seadustekstidest. Lisanduvad ka teised korpused. Demo-esitlusel näitame, kuidas kasutajad saavad huvitavaid otsinguid teha ja Korpist võimalikult palju kasu saada.

Link kasutamiseks ja testimiseks: <http://korp.keeleressursid.ee>

SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: Divergences in word meanings in texts of mass media in Russian in Estonia and in Russia

Inna Adamson (Tallinn University)

In focus of the report is an analysis of functioning of the Russian words, which have other meaning in Russian of Estonia than in Russia. They are such words, which are included in the Russian dictionaries, but in Estonia, they can have other meaning. Such words usually are as result of the translation from Estonian language and regularly are used in texts of mass media and in the official communication sphere. If to speak more precisely, such words are equivalents of Estonian nominations of socially significant spheres. Russian-speaking inhabitants of Estonia use such words in discourse of Estonia. They often don't realize, that this is actual for Estonia, but Russians ask them to specify, "what does it mean?". As examples, it is offered to compare interpretation of meaning of the analyzed words in explanatory dictionaries of Russian, use contexts in texts of mass media in Russian of Estonia and Russia. Also will be considered the conceptual contents with a subject of reality. The attention will be concentrated on such words like управа, старейшина, уезд, поголовные деньги, акцептировать, кандидировать etc.

References

- Adamson, I. (2011). Osobennosti russkogo jazyka v Eestonii po dannym poiskovyh sistem / Features of Russian in Estonia according to Internet search engines. – Humaniora: Lingua Russica. Trudy po russkoj i slavjanskoj filologii. Lingvistika XIV, Tartu, Tartu University Press, 29–47.
- Adamson, I. (2014). Vozdejstvije „sredy obitanija“ na russkij jazyk sovremennoj Estonii / Influence of "habitat" on Russian of modern Estonia. – Ekologija rodnogo jazyka i kultury. Moscow, „Nauka“, 59–65.

**SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON
SOCIOLINGUISTICS: Exploring new methods in the
investigation of borrowing: recent studies on Dutch Turkish**

Ad Backus (Tilburg University), Hülya Sahin (Radboud University Nijmegen)

As for many other minority languages, recent corpus-based studies on Turkish as spoken by Dutch-Turkish bilinguals in the Netherlands have shown that this variety contains innovative language usage: constructions and expressions that are unconventional in Turkish as spoken in Turkey but that are used quite frequently in the Netherlands. Many of these cases are likely due to Dutch influence. In this presentation, we report on the results of a judgment task in which we attempted to replicate the corpus findings. Corpus findings cannot tell us much about the degree to which an innovative construction has propagated in the language, since the data are purely synchronic, the sample of speakers is necessarily small, and active usage is only one measurement of the degree to which an element can be said to be established in the language. Three groups (Dutch-dominant bilinguals, Turkish-dominant bilinguals, and Turkish native speakers) performed a sentence rating experiment in which we used conventional and innovative constructions as stimulus items. In some items, the unconventionality was caused by loan translation, and these cases of lexical influence will be the particular focus of this presentation. The reason is that the way collocations spread is very similar to how loanwords become successful. The results indicate that the loan translations were accepted more often by the Dutch-dominant bilinguals than by the other two participant groups, and that the effect was much clearer than with cases of grammatical interference. We end with a discussion of the theoretical and methodological implications of these results for loanword studies, in which we will also revisit the debate about how to distinguish borrowing and codeswitching.

SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: A comparison of the ideophones of African Portuguese-lexifier creoles

Angela Bartens (University of Turku)

Recent years have seen an upsurge of interest in the word class of the para- or sublinguistic level frequently called “ideophones” in the pertinent literature in both creole and non-creole languages (cf., e.g., Biagui 2012; Dingemanse 2011). In this paper, I am comparing the ideophones of the African Portuguese-lexifier creoles Kabuverdianu, Kriyôl (of Guinea-Bissau and the Casamance), Forro, Angolar, Lung’ie and F d’Amb in the light of recent publications. Due to the controversial status of Bartens’ (2000) type 3 ideophones according to a number of Africanists and Creolists, I am focusing on type 1 and some type 2 ideophones of the mentioned classification, i.e., those ideophones which specify one or, in exceptional cases, a highly restricted number of lexical items and which cannot occur outside this syntacto-semantic collocation.

I will briefly discuss phonological, morphological, syntactic and pragmatic properties and then focus on parallels in sub-/adstrate languages and the semantic domains the ideophones occur in. Besides the prototypical intensification (or attenuation) of color terms, for instance 'breaking (into pieces or small particles)', '(rapid) movement', 'shining (brightly/softly)', 'calm, silence, lack of movement', 'fullness, satiation', 'heat', 'wetness' and 'dryness' are concepts frequently modified by ideophones. As far as sub-/adstrate parallels are concerned, I am suggesting that not only can ideophones be retained from sub-/adstrate languages but that they quite often constitute areal features (cf. Gldemann 2008) which renders pinpointing a particular and single etymology unnecessary.

Finally, I shall revisit the morphology of ideophones with regard to sub-/adstrate languages as well as the afore-mentioned semantic domains.

SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: Functional expansion of a minority language: the case of Finnish Romani

Kimmo Granqvist (University of Helsinki, Södertörn University)

In my paper, I will discuss functional expansion in Finnish Romani (FR), and outline the resulting lexical expansion and structural changes. The theme is of particular interest as it has been previously discussed in context of Burgenland Romani, which has been successfully revitalized in the 1990s (Halwachs 2012). FR has been solely an oral language of the Roma community used within the family and as a secret language (Valtonen 1968: 241). Its public use has been seen to contradict the traditional point of view, according to which the language should be safeguarded from outsiders (Åkerlund 2002: 126). The functional expansion of FR has been late (cf. Halwachs 2012). Its written usage has emerged late and is limited as for its extent and number of both writers and readers. FR nevertheless serves as a language of administration, education, media and church (Granqvist 2009). Nevertheless, the emergence of new formal domains has on the one hand resulted into the need of codification; on the other hand, this ongoing process has affected the structure of FR, mainly its lexicon but also morphosyntax, case functions, and syntax (Granqvist 2009).

References

- Granqvist, Kimmo. 2009. Suomen romanin kirjallinen perinne ja kirjoittaminen. In Ruppel, Klaas (ed.) *Omin Sanoin. Kirjoituksia vähemmistökielten kirjallistumisesta. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 6*: 155–164.
- Halwachs, D. W. 2012. Functional expansion and language change: The case of Burgenland Romani. *Romani Studies* 22(1): 49–66.
- Åkerlund, Tuula. 2002. Oman kielen merkitys romanien kulttuuri-identiteetille. In Laihiala-Kankainen, Sirkka, Sari Pietikäinen & Hannele Dufva (Eds.). *Moniääninen Suomi*, 126–129. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen laitos.

SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: English-Estonian code-copying in blogs

Helin Kask (Tallinn University)

The paper discusses English impact on Estonian in blogs. The data comes from a corpus of approximately 30,000 words (fashion and lifestyle blogs of young Estonians). Research showed that there are much less selective copies than global copies, probably because selective copies appear at more advanced stages of acquisition. Often the English something is done by someone and have-construction are copied, these are already habitualized in Estonian. There is also semantic copying, which causes changes in content or usage of unusual expressions under English influence, for example using the word 'üheaegselt' (English 'at the same time' instead of 'koos' (English 'together')).

There are also mixed copies, where global copies are used as lexical cores in copied combinational patterns. For example English word 'epic' is used to form an adjective. A mixed copy often represents a transitory stage between a global copy and selective copy, this might be the case in this research, as there were more mixed copies than selective ones. One of the reasons for this might be that bloggers aim is to write a monolingual text or that selective copies will appear at more advanced stages of acquisition.

References

- Johanson, Lars 2002. Contact-induced linguistic change in a code-copying framework.
– Language change: The interplay of internal, external and extra-linguistic factors. Eds. M. C. Jones, E. Esch. (Contributions to the Sociology of Language, 86.) Berlin: Mouton de Gruyter, 285–313.
- Roosileht, Helin (2013). Inglise-eesti koodikopeerimine blogides. Magistritöö. Tallinna Ülikool, Eesti keele ja kultuuri instituut.

SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: “Henry-setä miró y vio un pyörremyrsky”: Nonce Borrowing in Spanish-Finnish bilingual children.

Judith Anso Ros (University of Turku)

“*Henry-setä miró y vio un pyörremyrsky*”: Nonce Borrowing in Spanish-Finnish bilingual children.

This presentation is part of my research thesis “*Spanish-Finnish language contact in two types of bilingual instruction*”. The study is based on a longitudinal investigation of two groups of bilingual children: those attending a bilingual school and those attending language maintenance courses. Both groups were the same age at the moment of data collection (8-10 and 10-12 respectively).

The present topic, nonce borrowing, has been analyzed through the lens of the theory formulated by Poplack et al. (1988, 1989, 2012), and it has been distinguished from code-switching. There also exists a theoretical approach *vis-à-vis* these phenomena, code-switching and nonce borrowing in bilingual children.

The analysis of my data shows the wide scale of borrowing in bilingual children, more specifically, in the context of formal instruction. The analysis is based on frequency (total number of words written and number per informant), types (intersentential vs. intrasentential/ simple word vs. compound word/ and grammatical types: nouns, verbs, adjectives...), distribution per sentence and morphological integration.

As for the discussion of the results, emphasis is placed on the evolution of the results as well as on written information vs. oral information. Moreover, the results are compared with other studies of language contact involving Finnish language.

References

- Poplack, S. Sankoff, D. and Miller, C. 1988, “The social correlates and linguistic processes of lexical borrowing and assimilation”, *Linguistic Journal*, vol. 26 No 1, 47–104.
- Poplack, Shana, Susan Wheeler y Anneli Westwood, 1989, “Distinguishing language contact phenomena: evidence from Finnish-English bilingualism”, en *World Englishes*, Vol 8, No. 3. Great Britain, Pergamon Press, 389–406.
- Poplack, S. 2012, “What does the Nonce Borrowing Hypothesis hypothesize?” *Bilingualism: Language Cognition*, v15, 644–648.

SOTSIOLINGVISTIKA TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SOCIOLINGUISTICS: Towards a typology of phenomena on the interface of lexicon and morphosyntax

Anna Verschik (Tallinn University)

Since early studies on code-switching grammar, it became clear that insertion of lexical items from another language may also have non-lexical (morphosyntactic) consequences (Backus 2004). One may metaphorically say that a lexical item “brings along” morphosyntactic properties (most often, combinability rules such as word order, argument structure, etc). The paper is an attempt of a preliminary typology of such phenomena. They are classified into two large types: lexico-grammatical and grammatical. Lexico-grammatical consequences appear as a result of insertion: word order change; compromise forms (double marking, dummy verb); addition of unexpected or zero inflection; embedded language sets rules for matrix language or vice versa (contrary to MLF model); deletion; profound morphosyntactic change (conjunctions inserted into a language without conjunctions, resulting in a new type of relative clause); addition of new grammatical words (articles in articleless languages); mixed copies that demonstrate inseparability of lexicon and morphosyntax. Grammatical consequences (loan translations and structural innovations, Backus & Dorleijn 2009) can be at best characterized as multilingual speech in monolingual disguise because of the lack of overt lexical items from another language.

References

- Backus, A. 2005 Codeswitching and language change: One thing leads to another? *International Journal of Bilingualism* 9 (3-4), 307–340.
- Backus, A. & Dorleijn, M. 2009 Loan translations versus code-switching. *The Cambridge handbook of linguistic code-switching*. Bullock, B. E. & Toribio, A. J. (eds). Cambridge: Cambridge University Press, 75–94.

L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Quantifying perceived cross-linguistic similarity of Estonian and Finnish inflectional morphology

Annekatriin Kaivapalu (Tallinn University)

Perceived similarity refers to the familiarity of target language items, processes or systems, as perceived by the language learner or user, and it is based on the first or any formerly learned language. It is the basis of positive transfer, which in turn can, but does not always, lead to understanding and learning.

The few models that exist for quantifying cross-linguistic similarity (e.g. Levenhstein Distance, the model of seven sieves) address actual similarity. The paper introduces an attempt to measure perceived similarity by using a perceived similarity index (Kaivapalu & Martin 2014) and presents the quantitative results of a test measuring conscious perceptions of similarity between Estonian and Finnish inflectional morphology. Four test groups were set up with about one hundred participants in each: two groups of L1 speakers, one of Finnish and one of Estonian, and two groups of L2 speakers of these languages, their L1s Swedish and Russian respectively. The groups were asked to rate 48 pairs of inflected words as similar, somewhat similar, or not similar, and then the perceived similarity index was applied. In this study all the participants were at the true beginner level in the target language. The discussion focuses on the differences between the L1 and L2 groups' perceptions.

L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Tuumverbidest eesti B1- ja B2-taseme kirjalikus õppijakeeles

Mare Kitsnik (Tallinna Ülikool)

Eesti keele kui teise keele B1, B2-oskustasemete käsiraamat (Hausenberg jt 2008) põhineb Euroopa keeleõppe raamdokumendil, milles on esitatud üldised, kõigi keelte kohta kehtivad funktsionaalsed kirjeldused. Eesti keele B1- ja B2-taseme käsiraamatus on lisaks välja toodud ka keeleoskustasemete lingvistilisi jooni, mis on leitud tuginedes autorite kogemusele ja intuitsioonile ning olemasolevatele, üksikküsimusi käsitlevatele keeleuuringutele. Eesti keele kui teise keele õppe arendamiseks on väga vajalik jätkata keeleoskustasemete lingvistilise sisu põhjalikku teaduslikku uurimist. Oma doktoritöös uurin eesti keele kui teise keele B1- ja B2-taseme kirjalikku õppijakeelt. Keeleoskuse kirjeldamisel toetun kahele keeleoskuse arengut näitavale dimensioonile: keerukus ja täpsus (Housen jt 2012). Peamised uurimisküsimused on:

- Kuidas areneb kirjaliku õppijakeele keerukus ja täpsus B1-tasemelt B2-tasemele liikudes?

- Millised on B1- ja B2-taset eristavad lingvistilised tunnused?

Uurimismaterjal pärineb Eesti vahekeele korpusest (<http://evkk.tlu.ee>).

Ettekandes annan üldise ülevaate tuumverbide esinemisest B1- ja B2-taseme kirjalikus õppijakeeles ning kirjeldan lähemalt mõne tuumverbi leksikaalgrammatilist profiili. Analüüsin, kuidas arenevad tuumverbide kasutamise keerukus ja täpsus ning millised on tasemeid eristavad tunnused.

Kirjandus

Euroopa keeleõppe raamdokument: õppimine, õpetamine ja hindamine (2007). Tartu, Haridus- ja teadusministeerium. Eesti Rakenduslingvistika Ühing.

Housen, Alex; Kuiken, Folkert, Vedder Ineke (2012). Dimensions of L2 Performance and Proficiency. Complexity, Accuracy and Fluency in SLA. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins

L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Dynamic Assessment of L2 English Word Derivation Knowledge: Exploring the Teachability of Word Derivation

Dmitri Leontjev (University of Jyväskylä)

Previous research has established that word derivation presents problems to learners of English as a second or foreign language (L2) (e.g., Silva & Clahsen, 2008). In part, the problem lies in that English word derivation is largely idiosyncratic although regularities can be observed in English word derivation and thus used in instruction. The present paper reports on a case study which explores the applicability of dynamic assessment to instructing learners with the aim to improve their ability to derive words with an added value of measuring this ability and establishing the amount of help they need to develop it. One learner's performance was measured on nine tasks which required him to demonstrate his L2 English word derivation knowledge before and after three weekly dynamic assessment sessions. Additionally, think aloud protocols and interviews were used to discover which strategies he used and what knowledge sources he referred to when working on the tasks. The results revealed a notable improvement in the learner's performance as a result of the dynamic assessment. Moreover, the learner started using a greater number of strategies and referred to semantics of affixes more often as compared to the pretest. The study has implications for designing dynamic tests of L2 English word derivation knowledge, both conventional and computerised. Furthermore, the results have implications for teaching/learning L2 English word derivation knowledge and for research on its acquisition.

Keywords: dynamic assessment, sociocultural theory, word derivation, strategies, knowledge sources

References

- Silva, R., & Clahsen, H. (2008). Morphologically complex words in L1 and L2 processing: Evidence from masked priming experiments in English. *Bilingualism: Language and Cognition*, 11(2), 245–260.

L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Some observations of verbs governing adverbials inflected in local cases in texts written by Swedish-speaking learners of Finnish

Tuija Määttä (Umeå University)

This paper presents some observations of how Swedish-speaking learners of Finnish use verbs demanding adverbial complements inflected in a local case in their texts. The focus is on categorising the governing verbs into semantic groups.

The study is based on the Swedish sub-corpus of *The International Corpus of Learner Finnish* and the material consists of 215 texts. To find the tokens inflected in local cases, WordSmith Tools software was used but the verbs were compiled manually.

The verbs governing the allative case are the most common verbs in the texts. From a semantic perspective this group of verbs contains communicative verbs and verbs expressing that one does something good or bad to someone else. Even verbs governing the illative case are common and they express movement and emotion. Verbs with adverbials in the elative case vary semantically. They express movement, emotion, physiological condition and speech act. In total 15 verbs govern the inessive case and most of them express space. The ablative case is found, above all, with verbs of perception but the occurrences are few.

At the beginner level, the semantic variation in verbs governing a local case is small and the majority of the verbs express movement and space. The result is as expected given that the number of verbs that are present in teaching materials is limited and the same verbs are repeated in various contexts.

L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Measuring complexity: development of locative adverbials in written narration

Kirsi Sandberg (University of Tampere)

Regularly conducted assessment of learning outcomes (by Finnish National Board of Education) indicates that writing skills of school-aged children in Finland are diminishing. Problems occur e.g. in cohesion, referencing, and complex structures (e.g. Lappalainen 2011).

Writer builds a foundation for narration by using locative and temporal expressions. When understanding of written discourse's demands and possibilities grow, referencing is expected to become more explicit and complex with a rising abstraction level (Berman & Ravid 2008, Pajunen 2012). Hence, in this study language development and writing skills of Finnish primary-school children are observed by analyzing adverbials and syntactic clause types. Methods employed in the study are corpus-based (with ca. one thousand 1–6 graders writing on the same topic “The day of my dreams”).

In my talk I will discuss the development of language and writing skills focusing on the notion of complexity and its appliance. The study is a part of a research project investigating later Finnish development of school-aged children and young adults (Pajunen 2012).

References

- Berman, R. A. & Ravid, D. 2008. Analyzing narrative informativeness in speech and writing. – Tyler, A., Kim, Y., and Takada, M. (eds.) *Cognitive Linguistics Research: Language in the Context of Use: Discourse and Cognitive Approaches to Language*. Berlin: Mouton de Gruyter, 71–92.
- Lappalainen, H.-P. 2011. Sen edestään löytää. Perusopetuksen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimistulosten arviointi 9. vuosiluokalla 2010. Koulutuksen seurantaraportit 2/2011. Helsinki: Opetushallitus.
- Pajunen, A. 2012. The development of writing skills in 8-12-year-olds: Primary-school children writing about their dreams. – *Virittäjä* 116, 4–32.

L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: The Treatment of Lexical Collocations in EFL Secondary School Coursebooks in Estonia

Liljana Skopinskaja, Suliko Liiv, Liina Vassiljev (Tallinna Ülikool)

Collocations as one type of frequently co-occurring pre-fabricated items help learners to achieve native-like command and fluency in a foreign language, and their significance as a useful input material should be acknowledged in terms of teaching materials' design and employment. The current report investigates the treatment of lexical collocations in EFL instruction in Estonian secondary schools. This is achieved through a statistical analysis of lexical collocations featuring in collocation exercises and other vocabulary-related tasks of the three coursebooks (*Upstream Advanced Students' Book* (2003) by Virginia Evans and Lynda Edwards, *Advanced Expert CAE Coursebook* (2005) by Jon Bell, Roger Gower and David Hyde, *Mission 1 Coursebook* (1996) by Virginia Evans and Jenny Dooley) currently employed in Form 12 where the collocations found are analysed in terms of their type, frequency and usefulness by studying them through an online language corpus (Collins Wordbanks Online). The usefulness scores, i.e. the average t-scores for the four sub-corpora (fiction and non-fiction, news, spoken language and ephemera) are systematically compared and contrasted per types of lexical collocations (based on Benson, Benson, Ilson's classification) as well as among the three coursebooks to give a better insight into the coursebook authors' selection procedures for collocational input. The results of the study reveal that the frequency and range of lexical collocations in a language corpus have not been regarded as an essential criterion for the selection and practice by any of the coursebook authors under discussion.

References

Benson, Morton; Benson, Evelyn; Ilson, Robert (Eds.). 1997. *The BBI Dictionary of English Word Combinations*. Rev. ed. Amsterdam: John Benjamins.

L2 TÖÖTUBA / WORKSHOP ON SLA: Towards the L2 Finnish language communicative textbooks: three examples used after 1930

Marjut Vehkanen (University of Helsinki)

A textbook has a conspicuous role in foreign language teaching. In Finland the grammar has had an important position in the Finnish textbooks. However, starting from 1920 when the first L2 Finnish communicative textbooks were published in Finland the idea of the language teaching was slowly changing. The amount of the communicative textbooks used in the teaching grew slowly towards the Second World War.

The purpose of this paper is to compare three Finnish L2 textbooks (Setälä & Setälä 1934; Thomas A. Sebeok 1947; Robert Englund 1946) and examine the methods of the books aimed to improve the spoken language of the students. The presentation is based on the material of my ongoing doctoral dissertation consisting of about 50 Finnish L2 textbooks (years 1860–1950) and written mainly for adult language learners (the database of the Helsinki University Library).

Linguaphone keskustelukurssi Suomi (1934) by Eemil Nestor Setälä and his son Vilho Setälä belonging to the Linguaphone Institute (London) language series was meant for every interested Finnish L2 students all over the world, Thomas A. Sebeok's Spoken Finnish in the series of Holt's Spoken languages (USA) was meant for the American Forces and also for the general public and finally Robert Englund's Radiokurs i finska for the radio listeners who were interested in study Finnish in Finland. The main aim of my presentation is to review the progress of the three L2 Finnish language textbooks and to tell how they were approaching towards the communicative way of teaching the L2 language.

References

- America and the Intensive language Program of the American Council of Learned Societies, USA.
- Englund, Robert 1946. Radiokurs i finska I. Tredje oförändrade upplagan. Helsingfors: Söderström & C:o Förlagsaktiebolag.
- Setälä, Eemil Nestor-Vilho 1934. Linguaphone keskustelukurssi Suomi. London: Linguaphone Institute.
- Sebeok, Thomas A. 1947. Spoken Finnish. Book one. Linguistic Society of America, Washington, DC.

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Acquisition of epistemic marking in Estonian and Russian

Reili Argus (Tallinn University), Viktoria Kazakovskaja (Russian Academy of Sciences)

Research on child's acquisition of epistemic modality is important not only for the analysis of the language competence of children, but also for the investigation of their cognitive development. The results can also contribute to the formation of the 'Children's Theory of Mind' characterized by numerous concepts of reality and varying viewpoints. No contractive research has been carried out on the acquisition of EM in morphologically rich languages, but so-called 'typologically different' ones. Our study is the first attempt to comparative investigation of Finno-Ugric (Estonian) and East Slavic (Russian) languages, in which the category of evidentiality has a varying degree of grammaticalization.

The data of four Russian and two Estonian children (225 hours of spontaneous dialogues) were transcribed and analyzed according to the first emergence of EM operators, further development of polar micro fields certainty and uncertainty, their frequency in child speech, the impact of quality and quantity of modality input on output, similarities and differences in the emergence of epistemic markers.

In general, the acquisition of EM is very different in two languages. In Russian EM acquisition starts quite early (within the third year) with semantics of uncertainty (naverno 'probably'), while in Estonian it much starts later (in the fourth year) with certainty (muidugi 'of course'). Prototypicality of EM markers in a target-system and some features of modal input influence their occurrence and further development. The graduated scale of EM is reflected in CS in the following way. Each degree (high, middle and low) within both micro fields has its own representatives emerging sequentially from high degree to low, what is supported by their frequency in CDS.

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Narrative Language in Russian-speaking SLI Children

Ingrida Balčiūnienė (Vytautas Magnus University)

Intervention in SLI children needs efficient and ecologically valid diagnostic tools. Narrative analysis could serve as such a tool for a number of reasons. First, oral narratives represents a good sample for structured communication evaluation; second, narrative skills considered informative predictor for written language acquisition and literacy development; finally, narrative may also prove to be a good tool for distinguishing language disordered groups.

Our aim was to pilot narrative assessment in SLI children by means of the Multilingual Assessment Instrument for Narratives (2012) which is valid for preschoolers and thus may enable the early narrative assessment. The subjects of the present research were 12 clinically-referred monolingual 6-year old SLI children and 12 typically developing peers. During individual sessions, each subject had to tell a story according to six colored pictures sequence and to retell another story based on another six pictures sequence with relatively equal structure. All the stories were video-recorded, transcribed and morphologically coded using CHAT tools. During automatic analysis, structural and linguistic measures were estimated for each subject; all of these variables were submitted to a one-way ANOVA statistical analysis.

The results support the MAIN to be powerful diagnostic tool for verbal communication analysis in SLI children. Retelling procedure seems to have the most discrimination ability ($F=6.4$; $P< 0.016$). For narrative structure, significant determinant was “Story” ($F=5.3$; $P< 0.028$) which interact with “Group” ($F=10.5$; $P<0.003$). From the perspective of narrative language, SLI children were significantly backward in syntactic complexity ($F=10$; $P<0.01$) and lexical diversity ($F=15.6$; $P<0.003$).

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: An analysis of police interviews with child victims

Kristjan Kask (Tallinn University)

To protect the children's interests and rights in the criminal justice system it is important to maintain the good quality in police interviews with minors in preliminary proceedings. The most accurate information is provided during the first interview of children (Lamb et al 2000) and when structured interviewing methods are used such as the NICHD protocol (Lamb et al 2008). Also, the dynamics of which type of questions are asked during the interview differs (Kask, 2012). In this study the relationship between the length of interviewer questions and the children's answers in police interviews with minors is examined. Nine videotaped interviews with sexually or physically abused children (four boys; mean age 10 years) were examined from years 2011 to 2014. The question types (according to Lamb et al. 2008) and length of questions in investigators' utterances was registered along with the length of children's answers. In the presentation the findings of the study are discussed more in depth and recommendation for better quality interviews are given.

References

- Fisher, R.P. & Geiselman, R.E. (1992). Memory enhancing techniques for investigative interviewing: The cognitive interview. Springfield, Illinois: Charles C. Thomas.
- Kask, K. (2012). Dynamics in using different question types in Estonian police interviews of children. *Applied Cognitive Psychology*, 26, 324-329.
- Lamb, M.E., Hershkowitz, I., Orbach, Y. & Esplin, P. W. (2008). *Tell me what happened*. Chichester, UK and Hoboken, NJ: Wiley
- Lamb, M.E., Sternberg, K.J., & Esplin, P.W. (2000). Effects of age and delay on the amount of information provided by alleged sex abuse victims in investigative interviews. *Child Development*, 71, 1586–1596.

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Eesti keelt emakeelena omandavate laste (vanuses 6–7 eluaastat) sõnavara sotsiolingvistiline uurimus

Andra Kütt (Tallinna Ülikool)

Kuna eesti laste sõnavara kohta ei ole kuigivõrd andmeid, ei ole olemas ka vastavaid norme, mille põhjal kujundada keelelise arengu mõõtmise vahendeid. Samuti ei ole eesti keele kontekstis veel põhjalikult uuritud sotsiolingvistilisi tegureid, näiteks seda, kuidas mõjutab erinev kasvukeskkond lapse keelekasutust ning üldist sõnavara arengut.

Uurimuse eesmärk on kirjeldada ja analüüsida eesti laste varast sõnavara ning erineva sotsiolingvistilise keskkonna mõju eesti keelt emakeelena omandavate laste keelekasutusele ja keelelisele arengule. Analüüsitud on lapsele suunatud kõne ja lapse keele suhet, võrreldes, kui rikas on ema sõnavara ja kuidas võib see mõjutada lapse oma. Töö puhul on tegu esmase uurimusega, mis ühendab keelelised ja sotsiaalsed aspektid, mis aitaksid anda tervikpilti võimalikest keelelist arengut mõjutavatest keskkonnateguritest. Tegemist on uurimusega, mis alles otsib sobiva meetodika valimise piire, sest töö on esmane katse leida sobiv sõnavara ja kasvukeskkonna seoste uurimise meetod.

Ettekandes esitatakse uurimuse tulemused ning vaadeldakse, millised kasvukeskkonna tegurid mõjuvad lapse kõne arengule positiivselt ja millised pärssivalt. Kuna uurimuses on kasutatud lapse ja ema kõne ning kasvukeskkonna hindamiseks kolme erinevat meetodit – spontaanse kõne lindistused, eksperiment ning intervjuu – peatatakse ka sellel, kuidas sobivad on valitud meetodid lapse kõne arengu hindamiseks.

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: From pre- and protomorphology to morphology proper in Finnish child language

Klaus Laalo (Helsinki Collegium for Advanced Studies)

The paper examines the early stages in Finnish child language. The first stage, premorphology, is presented very briefly, and the main emphasis is on the proto-morpho-logical or more widely protogrammatical stage, especially on the differential object marking in Finnish child language. There are interesting phenomena in Finnish child language in case forms of the object, for example how the animacy scale is reflected in object marking.

References

- Klaus Laalo 2011. Lapsen varhaiskielioppi ja miniparadigmat [The protogrammar and miniparadigms in child language]. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1309. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (The Finnish Literature Society). 286.
- Klaus Laalo 2009. Acquisition of case and plural in Finnish. – Ed. Ursula Stephany and Maria Voeikova. Development of Nominal Inflection in First Language Acquisition: A Cross-Linguistic Perspective. Studies in Language Acquisition 30. Mouton de Gruyter, Berlin/New York, 49–89.

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: 3-4-aastaste laste kõne test

Signe Raudik, Marika Padrik, Merit Hallap (Tartu Ülikool)

Eelkooliealiste laste arengu üheks oluliseks näitajaks on kõne. Logopeedidel tuleb oma igapäevatoos sageli otsustada, kas lapse kõne areng on eakohane või mitte. Kõne hindamise käigus tuleb saada ülevaade kõne erinevate valdkondade oskustest: fonoloogiast, morfoloogiast, sõnavarast, süntaksist, kõnemõistmisest.

Kõnearengu hindamiseks vajavad logopeedid objektiivseid hindamisvahendeid, sh teste. Standardiseeritud testide alusel saab anda numbrilise hinnangu, milline on lapse kõne areng eakohase arengu normist lähtuvalt ning eakaaslastega võrreldes ning ühtlasi tuua välja, millistes kõnevaldkondades esineb mahajäämust.

Seni on Eestis välja töötatud ja alates 2013. aastast logopeedide käsutuses standardiseeritud kõne test 5-6-aastaste laste kõne arengu hindamiseks. Hetkel on Tartu Ülikooli eripedagoogika osakonnas väljatöötamisel 3-4-aastaste laste kõne test.

Loodav test peab andma ülevaate 3-4-aastaste laste kõnearengu profiilist kõigi kõnevaldkondade kaupa. Test koosneb kahest osast. Esimeses osas uuritakse laste lausungiloomet ja -mõistmist, teises osas tegu- ja nimisõnalist sõnavara, käänd- ja tegusõnavormide kasutusoskust. Testi läbiviimise käigus hindab testi läbiviija ka lapse hääldest ning annab hinnangu lapse kõne arusaadavuse kohta.

Kirjandus

- Padrik, M., Hallap, M., Aid, M., Mäll, R. (2013). 5-6-aastaste laste kõne test. Tartu: Studium.
- ShIPLEY, K.G, McAfee, J.G. (2009). Assessment in Speech-Language Pathology. A Resorce Manual. 4th Edition. NY: Delmar Cengage Learning.

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Lühiversioon Eesti MacArthur-Bates'i suhtlemise arengu testist: sõnad ja suhtlemisliigutused

Astra Schults (Tartu Ülikool)

Eesti versiooni MacArthur-Bates'i suhtlemise arengu testist (ECDI) hakati looma 2002. aastal ning praeguseks on selle testiga kogutud andmed 1069 8-16 kuu vanuse lapse vanematelt. ECDI sisaldab loetelu 386st sõnast, mis on jaotatud 19ks kategooriaks. Lapsevanem märgib iga sõna puhul, kas laps saab sõnast aru ja kas laps kasutab sõna kõnes. ECDI on eelkõige kasutatav teadustöök ning võimaldab võrrelda eri keeli emakeelena omandavate laste sõnavara varast arengut. Lapse sõnavara arengu esmaseks hindamiseks kliinilises praktikas on ECDI liiga pikk ning sellest tulenevalt on põhjendatud lühiversiooni loomine. Lühiversioon sisaldab loetelu 40st sõnast, mis kuuluvad 13sse kategooriasse. Sõnade valikul võeti aluseks ECDIga kogutud andmed ja vaadeldi eraldi iga vanusekuu kohta kogutud andmestikku. Lühiversiooni lisati kõige sagedamini kasutatavad sõnad. Ettekande eesmärgiks on anda ülevaade lühiversiooni loomise põhimõtetest, lühiversiooni kuuluvatest sõnadest ja kategooriatest ning esitleda esmaseid lühiversiooniga kogutud andmeid võrdluses ECDIga kogutud andmetega.

Kirjandus

- Bates, E., Marchman, V., Thal, D., Fenson, L., Dale, P., Reznick, J. S., Reilly, J. & Hartung, J. (1994). Development and stylistic variation in the composition of early vocabulary. *Journal of Child Language* 21, 85–123.
- Fenson, L., Dale, P., Reznick, J.S., Bates, E., Thal, D.J. & Pethick, S. (1994). Variability in early communicative development. *Monographs of the Society for Research in Child Development* 59, 1–185.
- Schults, A; Tulviste, T; Kaljumäe, K. (2013). Eest laste esimesed sõnad: MacArthur-Batesi suhtlemise arengu testi tulemused. *Eesti Arst*, 92(1), 21–27.
- Schults, A; Tulviste, T; Konstabel, K. (2012). Early vocabulary and gestures in Estonian children. *Journal of Child Language*, 39, 664–686.

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Varieeruvusest eesti laste kõne arengus ja selle põhjustest

Tiia Tulviste (Tartu Ülikool)

Oma ettekandes huvitun varieeruvusest lapse varajase sõnavara ja grammatika arengus, keskendudes lapse soo, vanuse, lasteaia käimise ja perekonna erinevuste seosele lapse kõne arengu kiirusega. Kasutan Eesti oludele kohandatud E-CDI II versiooniga (MacArthur---Bates Communicative Development Inventories (ECDI Toddler Form) kogutud andmeid. Testi on täitnud 1235 16 kuni 30 kuu vanuse lapse vanemad. Suur varieeruvus ilmneb nii lapse sõnavara kui grammatika arengu puhul. Näiteks moodustab lausungeid 25% 16 kuu vanustest, 50% 24 kuu ja 75% 28 kuu vanustest lastest. Lapsed, kes hakkavad nooremana lausungeid moodustama, erinevad teistest lastest mitu korda suurema sõnavara poolest. Tulemused näitavad, et tüdrukud on pidevalt poistest ees nii oma sõnavara suuruse kui ka grammatika-alaste oskuste poolest. Koduste laste tulemustes ei ilmnenud soolisi erinevusi. Lasteaia kõne arengut soodustav mõju ilmneb just lasteaia käivaid tüdrukuid teiste lastega võrreldes. Nii ema kui isa haridustase seostub oluliselt nii lapse sõnavara suuruse kui tema grammatika arenguga. Lõhe erineva haridustasemega isade-emade laste sõnavara suuruses ilmneb alates 21-22 elukuust. Vanemate emade-isade laste sõnavara on suurem, eriti tugevalt seostub sõnavara suurus just isa haridustasemega.

Kokkuvõttes arutletakse saadud tulemuste rakendatavuse üle.

LASTEKEELE TÖÖTUBA / WORKSHOP ON CHILD LANGUAGE: Kordused lapsekeeles ja sisendkeeles

Sirli Zupping, Maigi Vija (Tartu Ülikool)

Ettekandes anname ülevaate korduste kasutusest kõnearengu varasel perioodil (1;7–2;7). Kordused täidavad suhtluses erinevaid funktsioone – nendega jäljendatakse, küsitakse, kinnitatakse, täiendatakse, parandatakse jne. Kordustel ja jäljendamisel on oluline osa nii lapse üldises kognitiivses arengus kui ka keelelises arengus. Kasutuspõhise keeleomandamise käsitlustes lähtutakse seisukohast, et täiskasvanu ja lapse suhtlus põhineb koondatud tähelepanul ja keel omandatakse suhtlussituatsioonis. Suhtluses osaledes õpib ja omandab laps vooruvahetuspõhimõtteid, tõlgendab teiste kõnevoore, intonatsiooni, rütmi, suhtluskavatsusi ja saab aimu sellest, kuidas tema oeldud tõlgendatakse (vt Kauppinen 1998; Chouinard, Clark 2003; Clark 2009).

Ettekandes analüüsime kahe lapse lindistustes esinevate korduste funktsioone lapse- ja sisendkeeles ning näitame, kuidas kordused teisenevad lapse keelelise arengu jooksul. Lisaks võrdleme omavahel kahe lapse keelematerjali, et selgitada välja individuaalsete kordamisstrateegiatega eripära. Lähtume sellest, et kordused on keele omandamisel väga olulised ja need täidavad mitmeid suhtlusfunktsioone.

Korduste funktsioone eesti lapsekeeles pole varem uuritud, kuid eri keeletasandite omandamise uurimustes on muu hulgas esile toodud korduste olulisust ja rohkust (vt Argus 2008; Kapanen 2014). Sisendkeele kordused on käsitlemist leidnud küsimuste temaatikaga seondult (vt Kõrgesaar 2014).

Kirjandus

- Argus, Reili 2008. Eesti keele muutemorfoloogia omandamine. Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste dissertatsioonid 19. Tallinn: TLÜ Kirjastus.
- Chouinard, Michelle M., Eve V. Clark 2003. Adult reformulations of child errors as negative evidence. – *Journal of Child Language* 30, 637–669.
- Clark, Eve V. 2009. *First Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kapanen, Airi 2014. Sissevaade varasesse eesti keele süntaksi omandamisse. – *Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat* 10, 139–155.
- Kauppinen, Anneli 1998. Puhekuviot, tilanteen ja rakenteen liitto: tutkimus kielen omaksumisesta ja suomen konditionaalista. *Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia* 713. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kõrgesaar, Helen 2014. Küsimused eesti lapsele suunatud kõnes leedu ja vene keele taustal. – *Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat* 10, 193–207.